

Y.B. D. M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih: 22.12.2025
Sayı: 15760

38204

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımı Sanayi ve Teknoloji Bakanı Sayın Mehmet Fatih KACIR tarafından Anayasa'nın 98. Ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. Maddeleri gereğince yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim 19/12/2025

Talat DİNCER

Mersin Milletvekili

Çinli otomotiv devi BYD, Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile Temmuz 2024'te imzaladığı anlaşma kapsamında, Manisa'da büyük ölçekli bir elektrikli araç fabrikası kurma taahhüdünde bulunmuştur. Bu taahhüt karşılığında şirkete, gümrük vergisi muafiyeti, ek vergi istisnası, KDV avantajları, SGK prim destekleri ve çeşitli yatırım teşvikleri sağlanmıştır. Kamuoyuna "yüksek istihdam, teknoloji transferi, yerli üretim ve Ar-Ge" söylemleriyle sunulan bu anlaşma, aradan geçen zamana rağmen hayata geçirilmemiştir.

Anlaşmaya göre BYD' nin Manisa'da yaklaşık 1 milyar dolarlık yatırım yapması, yıllık 150 bin araç kapasiteli bir üretim tesisi ve Ar-Ge merkezi kurması, 5 bin kişiye doğrudan istihdam sağlaması ve 2026 yılında üretime başlaması öngörülmüyordu. Ancak bugün gelinen noktada, fabrika sahasında somut bir ilerleme bulunmamaktadır. BYD, yatırım yapmadan, sadece verdiği sözler üzerinden elde ettiği teşviklerle Türkiye pazarına gümrük vergisiz ve ek vergiden muaf araç sokarak büyük bir rekabet avantajı elde etmiştir. Yerli üretici ve Türkiye'de fiilen üretim yapan firmalar yüksek vergi yükleri altında ezilirken, BYD bu ayrıcalıklarla pazarda hızla büyümüştür. Bu durum açıkça haksız rekabet yaratmıştır. Daha da vahimi, BYD'nin yatırım önceliğini Türkiye'den çekerek Macaristan'a kaydırmasına dair güçlü göstergelerin ortaya çıkmasıdır. Macaristan'daki fabrikanın tamamlandığı, üretim ekipmanlarının bu ülkeye taşındığı ve seri üretimin başlamak üzere olduğu basına yansımıştır. araç teslimat krizi, bu sürecin bir sonucu olarak görülmektedir. Müşteriler, satın aldıkları BYD araçlarını teslim alamadıklarını, araçların gümrükte bekletildiğini ve bayilerin net teslimat tarihi veremediğini belirtmektedir. Bazı bayilerin kapora iadesi yapmak zorunda kaldığı iddiaları kamuoyuna yansımıştır. Vatandaşları, bayileri ve sektörü doğrudan mağdur etmiştir.

Türkiye'de yabancı yatırımcılara verilen teşviklerin şartlara bağlanıp bağlanmadığını, taahhütlerin denetlenip denetlenmediğini ve kamu kaynaklarının nasıl korunduğunu ciddi şekilde sorgulatmaktadır. Yatırım sözü verip teşvik alan, ancak üretimi başka ülkeye kaydıran bir şirket karşısında devletin nasıl bir tutum aldığı belirsizdir. Türkiye açısından yalnızca ekonomik değil, itibari bir kayıp olarak da tarihe geçecektir.

BYD TEŞVİKLERİ TÜRKİYEDEN ALDI, FABRİKAYI MACARİSTANA KURDU

Bu bilgiler doğrultusunda;

1. Türkiye, sadece tüketim pazarı olarak mı görülmektedir?
2. Yatırım yapmayan bir şirkete neden bu kadar büyük ayrıcalıklar tanınmıştır?
3. Taahhütlerini yerine getirmeyen şirketler için hangi yaptırımlar devreye sokulacaktır?
4. Manisa'da fabrika kurma taahhüdüne rağmen neden hâlâ bir çivi dahi çakılmamıştır? Bu gecikmenin sorumluluğu kimdedir?
5. BYD'ye sağlanan gümrük vergisi muafiyeti, ek vergi istisnası, KDV ve SGK teşviklerinin toplam kamu maliyeti ne kadardır?
6. Yerli üretici yüksek vergi ve maliyetlerle mücadele ederken, BYD'ye tanınan bu ayrıcalık açık bir haksız rekabet değil midir?
7. BYD'nin yatırım önceliğini Macaristan'a kaydırduğuna dair çıkan haberler karşısında Bakanlıklar hangi resmi girişimlerde bulunmuştur?
8. Macaristan'daki fabrikanın tamamlandığı ve üretimin başlamak üzere olduğu iddiaları doğru mudur?
9. Türkiye neden devre dışı bırakılmıştır?
10. BYD araçlarının gümrükte bekletildiği ve teslimatların durduğu iddiaları doğru mudur?
11. Mağdur olan binlerce tüketicinin ve bayinin zararını kim karşılayacaktır? Devlet bu süreçte neden seyirci kalmaktadır?
12. Taahhütlerini yerine getirmeyen BYD için cezai şartlar, teşviklerin geri alınması veya sözleşmenin feshi gündeme gelmiş midir?
13. Türkiye, yatırım yapmayan ama teşvik alan şirketler için sınırsız bir pazar mıdır?
14. Bu süreçte kamu zararı oluşmuş mudur? Oluştuyorsa sorumlular hakkında herhangi bir idari ya da hukuki işlem başlatılmış mıdır?
15. BYD örneği, yabancı yatırımcılara verilen teşviklerin ne kadar denetimsiz olduğunu göstermiyor mu?